

सत्यमेव जयते

भारत का राजपत्र

The Gazette of India

भारताचे राजपत्र

असाधारण
EXTRAORDINARY

असाधारण

भाग 12 अनुभाग 1
Part XII Section 1
भाग बारा अनुभाग 1

प्राधिकार से प्रकाशित
PUBLISHED BY AUTHORITY
प्राधिकाराद्वारे प्रकाशित

सं. 1	नई दिल्ली, अगस्त 15-21, 2019/24-30 श्रावण (शक) 1941	[खंड 18]
No. 1]	NEW DELHI, AUGUST 15-21, 2019/24-30 SHRAVAN (SAKA) 1941	[Vol. 18]
अं. १]	नवी दिल्ली, ऑगस्ट १५-२१, २०१९/२४-३० श्रावण (शके) १९४१	[खंड १८]
स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.		

विधि और न्याय मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नई दिल्ली, अगस्त 15-21, 2019/24-30 श्रावण (शक) 1941

(1) दि ऑल इंडिया सर्विसेस एक्ट, 1951, (2) दि प्रोबेशन ऑफ ऑफेण्डर्स एक्ट, 1958, (3) दि ओथस् एक्ट, 1969, (4) दि ऑथोरिटेटिव्ह टेक्स्टस् (सेन्ट्रल लॉज) एक्ट, 1973, (5) दि गव्हर्नर्स (इमॉल्युमेन्टस्, अलॉउन्सेस अँड प्रिविलेजेस) एक्ट, 1982, (6) दि सेन्ट्रल एज्युकेशनल इन्स्टिट्युशन्स (रिझर्वेशन इन अँडमिशन) एक्ट, 2006, (7) दि मेन्टेनन्स अँड वेल्फेअर ऑफ पेरेंट्स अँड सिनियर सिटिझन्स एक्ट, 2007, (8) दि अनऑर्गनाइज्ड वर्कर्स सोशल सिक्युरिटी एक्ट, 2008, (9) दि नॅशनल इन्वेस्टिगेशन एजन्सी एक्ट, 2008, (10) दि बर्थस्, डेथस् अँड मॅरेजेस रजिस्ट्रेशन एक्ट, 1886, (11) दि डिपार्टमेंटल इन्क्वायरीज (इन्फोर्समेंट ऑफ अटेंडन्स ऑफ विटनेसेस अँड प्रॉडक्शन ऑफ डॉक्युमेंटस्) एक्ट, 1972, (12) दि प्रि-कन्सेशन अँड प्रि-नेटल डायग्नोस्टिक टेक्निक्स (प्रोहिबिशन ऑफ सेक्स सिलेक्शन) एक्ट, 1994, (13) दि ग्राम न्यायालयाज् एक्ट, 2008, (14) दि नॅशनल फूड सिक्युरिटी एक्ट, 2013, (15) दि प्रोहिबिशन ऑफ एम्प्लॉयमेंट अँड मॅन्युअल स्कॅव्हेन्जर्स अँड देशर रिहॅबिलिटेशन एक्ट, 2013 के मराठी अनुवाद राष्ट्रपती के प्राधिकार से प्रकाशित किये जाते हैं और ये प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधि) अधिनियम, 1973 (1973 का 50) की धारा 2 के खण्ड (क) के अधीन उनके मराठी प्राधिकृत पाठ समझे जायेंगे।

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(LEGISLATIVE DEPARTMENT)

New Delhi, AUGUST 15-21, 2019/24-30 SHRAVAN (SAKA) 1941

The Translation in Marathi of (1) The All-India Services Act, 1951, (2) The Probation of Offenders Act, 1958, (3) The Oaths Act, 1969, (4) The Authoritative Texts (Central Laws) Act, 1973, (5) The Governors (Emoluments, Allowances and Privileges Act, 1982, (6) The Central Educational Institutions (Reservation in Admission) Act, 2006, (7) The Maintenance and Welfare of Parents and Senior Citizens Act, 2007, (8) The Unorganised Workers' Social Security Act, 2008, (9) The National Investigation Agency Act, 2008, (10) The Births, Deaths and Marriages Registration Act, 1886, (11) The Departmental Inquiries (Enforcement of Attendance of Witnesses and Production of Documents) Act, 1972, (12) The Pre-Conception and Pre-natal Diagnostic Techniques (Prohibition of Sex Selection) Act, 1994, (13) The Gram Nyayalayas Act, 2008, (14) The National Food Security Act, 2013, (15) The Prohibition of Employment as Manual Scavengers and their Rehabilitation Act, 2013 are hereby published under the authority of the President and shall be deemed to be the authoritative texts thereof in Marathi under clause (a) of Section 2 of the Authoritative Texts (Central Laws) Act, 1973 (50 of 1973).

विधि व न्याय मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नवी दिल्ली, ऑगस्ट १५-२१, २०१९/२४-३० श्रावण (शके) १९४१

गुढील अधिनियमांचे म्हणजे (१) दि ऑल इंडिया सर्व्हिसेस अॅक्ट, १९५१, (२) दि प्रोबेशन ऑफ ऑफेंडर्स अॅक्ट, १९५८, (३) दि ओथ्स अॅक्ट, १९६९, (४) दि अॅथोरिटेटिव्ह टेक्स्ट्स (सेंट्रल लॉज) अॅक्ट, १९७३, (५) दि गव्हर्नर्स (इमॉल्युमेंट्स, अलाउंस सेस अॅण्ड प्रिविलेजेस) अॅक्ट, १९८२, (६) दि सेंट्रल एज्युकेशनल इन्स्टिट्युशन्स (रिझर्वेशन इन अॅडमिशन) अॅक्ट, २००६, (७) दि मॅटेनंस अॅण्ड वेलफेअर ऑफ पेरेंट्स अॅण्ड सिनियर सिटिझन्स अॅक्ट, २००७, (८) दि अनऑर्गनाईज्ड वर्कर्स सोशल सिक्युरिटी अॅक्ट, २००८, (९) दि नॅशनल इन्व्हेस्टिगेशन एजन्सी अॅक्ट, २००८, (१०) दि बर्थ्स, डेथ्स अॅण्ड मॅरेजेस रजिस्ट्रेशन अॅक्ट, १८८६, (११) दि डिपार्टमेंटल इन्क्वायरिज (इन्फोर्समेंट ऑफ अटेंडन्स ऑफ विटनेसेस अॅण्ड प्रॉडक्शन ऑफ डॉक्युमेंट्स) अॅक्ट, १९७२, (१२) दि प्रि-कन्सेप्शन अॅण्ड प्रि-नेटल डायग्नोस्टिक टेक्निक्स (प्रोहिबिशन ऑफ सेक्स सिलेक्शन) अॅक्ट, १९९४, (१३) दि ग्राम न्यायालयाज् अॅक्ट, २००८, (१४) दि नॅशनल फूड सिक्युरिटी अॅक्ट, २०१३, (१५) दि प्रोहिबिशन ऑफ एम्प्लॉयमेंट अॅण्ड मॅन्युअल स्कॅव्हेन्जर्स अॅण्ड देअर रिहॅबिलिटेशन अॅक्ट, २०१३ या अधिनियमांचा मराठी अनुवाद याद्वारे, राष्ट्रपतींच्या प्राधिकाराने प्रसिद्ध करण्यात येत असून प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधि) अधिनियम, १९७३ (१९७३ चा ५०) याच्या कलम २, खंड (क) अन्वये हा अनुवाद त्या अधिनियमांचे प्राधिकृत पाठ आहेत असे समजले जाईल.

जन्म, मृत्यू व विवाह नोंदणी अधिनियम, १८८६

(१८८६ चा अधिनियम क्रमांक ६)^१

[१९ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी यथाविद्यमान]

[८ मार्च, १८८६.]

विवक्षित जन्म व मृत्यू यांच्या ऐच्छिक नोंदणीबाबत, विवक्षित जन्म, मृत्यू व विवाह यांच्या नोंदवह्या ठेवण्यासाठी सर्वसाधारण नोंदणी कार्यालये स्थापन करण्याबाबत व अन्य विवक्षित प्रयोजनांबाबत तरतूद करण्यासाठी अधिनियम.

ज्याअर्थी, विवक्षित व्यक्तिवर्गामधील जन्म व मृत्यू यांच्या ऐच्छिक नोंदणीसाठी, त्या जन्मांची व मृत्यूंची १८७२ चा आणि १८७२ चा अधिनियम ३रा^२ किंवा 'भारतीय ख्रिस्ती विवाह अधिनियम, १८७२' व * 'पारशी विवाह व १५. घटस्फोट अधिनियम, १८६५' यांखाली नोंदवलेल्या विवक्षित विवाहांची नोंदणी अधिक परिणामकारक करण्यासाठी १८६५ चा आणि ते जन्म, मृत्यू व विवाह यांच्या नोंदवह्या ठेवण्याकरिता सर्वसाधारण नोंदणी कार्यालये स्थापन करण्यासाठी १५. तरतूद करणे समयोचित आहे ;

आणि ज्याअर्थी, नोंदवह्या ज्या देशामध्ये ठेवण्यात आल्या असतील त्या देशाच्या कायद्याद्वारे विशेष करून व्यादिष्ट केलेल्या कर्तव्याच्या पालनार्थ आवश्यक असेल तेवढे सोडून एरव्ही, ठेवलेल्या विवक्षित विद्यमान नोंदवह्यांचे अधिप्रमाणन व अभिरक्षा यांच्याकरिता तरतूद करणे आणि त्या नोंदवह्यांतील नोंदीच्या नकला पुराव्यामध्ये स्वीकार्य असतील हे घोषित करणे हे देखील समयोचित आहे ;

त्याअर्थी, पुढीलप्रमाणे अधिनियम करण्यात येत आहे :—

प्रकरण एक

प्रारंभिक

१. (१) या अधिनियमास, जन्म, मृत्यू व विवाह नोंदणी अधिनियम, १८८६ असे म्हणावे ; आणि संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.
(२) ^३[केंद्र सरकार] ^४[राजपत्रातील] अधिसूचनेद्वारे निदेशित करील अशा दिनांकास ^५ तो, अंमलात येईल.

६ * * * * *

^७[२. या अधिनियमाचा 'विस्तार' ^८[१ नोव्हेंबर, १९५६ च्या लगतपूर्वी 'भाग ख' राज्यामध्ये समाविष्ट विस्तार. असलेली राज्यक्षेत्रे] खेरीजकरून संपूर्ण भारतभर आहे.]

- १ उद्देश व कारणे यांचे निवेदन याकरिता पहा : गॅझेट ऑफ इंडिया, १८८५, भाग पाच, पृष्ठ १२ ; प्रवर समितीच्या अहवालाकरिता पहा : गॅझेट ऑफ इंडिया, १८८६, भाग चार, पृष्ठ १०३ ; आणि परिषदेतील कामकाजाकरिता पहा : गॅझेट ऑफ इंडिया, १८८५, पुरवणी, पृष्ठे १४ व ८७ आणि गॅझेट ऑफ इंडिया, १८८६, पृष्ठ २९०.
२ आता 'विशेष विवाह अधिनियम, १९५४' पहा.
३ अनुकूलन आदेश, १९५० द्वारे "गव्हर्नर जनरल-इन-कौन्सिल" या शब्दांऐवजी घातले.
४ अनुकूलन आदेश, १९३७ द्वारे "गॅझेट ऑफ इंडियामधील" या शब्दांऐवजी घातले.
५ १ ऑक्टोबर, १८८८, पहा ; गॅझेट ऑफ इंडिया, १८८८, भाग एक, पृष्ठ ३३६.
६ १८९१ चा १२ या सुधारणा अधिनियमाद्वारे पोटकलम (३) निरसित.
७ अनुकूलन आदेश, १९५० द्वारे मूळ कलमाऐवजी घातले.
८ 'संथाळ परगणा धाराबंदी विनियम' (१८७२ चा ३), कलम ३ द्वारे तो संथाळ परगण्यात अंमलात असल्याचे घोषित करण्यात आले आहे. 'वन्हाड विधि अधिनियम, १९४१' (१९४१ चा ४) याद्वारे तो वन्हाडवरही अंशतः विस्तारित करण्यात आला आहे.
९. अनुकूलन आदेश, १९५६ द्वारे "भाग ख राज्ये" या ऐवजी घातले.
* आता पारशी विवाह व घटस्फोट अधिनियम, १९३६ पहा.

व्याख्या. ३. या अधिनियमामध्ये विषय किंवा संदर्भ यात काही प्रतिकूल नसेल तर,—

“स्वाक्षरी” यामध्ये निशाणी करणारी व्यक्ती आपले नाव लिहिण्यास असमर्थ असेल तर निशाणीचा समावेश होतो ;

“विहित” याचा अर्थ, या अधिनियमाखाली * * * * केलेल्या नियमांद्वारे विहित केलेले, असा आहे ; आणि

“निबंधक, जन्म व मृत्यू” याचा अर्थ, या अधिनियमाखाली नियुक्त केलेला निबंधक, जन्म व मृत्यू, असा आहे.

स्थानिक ४. अधिनियमातील किंवा त्याखाली केलेल्या कोणत्याही नियमातील कोणत्याही गोष्टीमुळे, विशिष्ट कायद्यांची स्थानिक क्षेत्रांमधील जन्म व मृत्यू यांच्या नोंदणीची तरतूद करण्यासाठी यापूर्वी किंवा यानंतर पारित केलेल्या कोणत्याही कायद्यावर परिणाम होणार नाही.

वेळोवेळी ५. या अधिनियमाद्वारे प्रदान करण्यात आलेले अधिकार प्रसंगानुसार आवश्यक असेल त्याप्रमाणे वेळोवेळी वापरावयाचे व परता येतील.
अधिकार.

प्रकरण दोन

जन्म, मृत्यू व विवाह यांची सर्वसाधारण नोंदणी कार्यालये

सर्वसाधारण
नोंदणी
कार्यालयांची
स्थापना व
महानिबंधकाची
नियुक्ती.

६. (१) प्रत्येक [राज्य शासन]—

(क) या अधिनियमाखाली नोंदलेले जन्म व मृत्यू किंवा (विवक्षित प्रकरणी विवाह पद्धतीबाबत तरतूद करण्यासाठी) १८७२ चा अधिनियम तीन^३ अथवा ‘भारतीय ख्रिस्ती विवाह अधिनियम, १८७२’ १८७२ चा याखाली किंवा मुंबई उच्च न्यायालयाच्या साधारण मूळ दिवाणी अधिकारितेच्या स्थानिक सीमांच्या पलिकडे १५. * ‘पारशी विवाह व घटस्फोट अधिनियम, १८६५’ याखाली नोंदलेले विवाह यांच्या नोंदवह्यांच्या ज्या प्रमाणित १८६५ चा प्रती या अधिनियमाखाली किंवा या अधिनियमाद्वारे सुधारणा केलेल्या अशा लगतपूर्वी निर्दिष्ट केलेल्या तीन १५. अधिनियमांपैकी कोणत्याही अधिनियमाखाली त्याच्याकडे पाठवण्यात येतील त्या प्रमाणित प्रती ठेवण्यासाठी सर्वसाधारण नोंदणी कार्यालय स्थापन करील ; आणि

(ख) त्या कार्यालयाच्या प्रशासनाखालील क्षेत्रांकरिता, महानिबंधक, जन्म, मृत्यू व विवाह या पदनामाच्या अधिकाऱ्याची त्या कार्यालयाचा प्रभारी म्हणून नियुक्ती करू शकेल.

* * * * *

सर्वसाधारण
नोंदणी
कार्यालयाने
निर्देशिका
ठेवावयाच्या.

७. प्रत्येक महानिबंधक, जन्म, मृत्यू व विवाह हा, या अधिनियमाखाली किंवा १८७२ चा अधिनियम तीन^३ याखाली, ‘भारतीय ख्रिस्ती विवाह अधिनियम, १८७२’ किंवा या अधिनियमाद्वारे विशोधित केलेला असा * ‘पारशी १८७२ चा १५. विवाह व घटस्फोट अधिनियम, १८६५’ याखाली त्याच्या कार्यालयाकडे पाठवण्यात आलेल्या नोंदवह्यांच्या सर्व १८६५ चा प्रमाणित प्रतीच्या निर्देशिका विहित नमुन्यामध्ये तयार करण्याची व त्या आपल्या कार्यालयामध्ये ठेवण्याची व्यवस्था १५. करील.

निर्देशिका
निरीक्षणार्थ खुल्या
असावयाच्या.

८. विहित फी भरण्याच्या शर्तीवर, अशा प्रकारे तयार केलेल्या निर्देशिका, त्यांचे निरीक्षण करण्यासाठी अर्ज करणाऱ्या कोणत्याही व्यक्तीस निरीक्षणासाठी सर्व वाजवी वेळी खुल्या असतील, आणि निर्देशिका ज्या नोंदवह्यांशी संबंधित असतील त्या नोंदवह्यांच्या प्रमाणित प्रतीमध्ये केलेल्या नोंदीच्या नकला त्यांच्यासाठी अर्ज करणाऱ्या सर्व व्यक्तींना देण्यात येतील.

नोंदीच्या नकला
पुराव्यात स्वीकार्य.

९. लगतपूर्व कलमाखाली दिलेली नोंदीची नकल महानिबंधक, जन्म, मृत्यू व विवाह याच्याकडून अथवा [राज्य शासनाने] या बाबतीत प्राधिकृत केलेल्या अधिकाऱ्याकडून प्रमाणित करण्यात येईल, आणि ज्याच्याशी ती नोंद संबंधित असेल तो जन्म, मृत्यू किंवा विवाह शाबित करण्याच्या प्रयोजनार्थ ती पुराव्यात स्वीकार्य असेल.

१. अनुकूलन आदेश, १९३७ द्वारे “गव्हर्नर जनरल-इन-कौन्सिलने” हे शब्द गाळले.

२. अनुकूलन आदेश, १९५० द्वारे “प्रांतीय सरकार” च्या उल्लेखाऐवजी हा उल्लेख घातला.

३. आता “विशेष विवाह अधिनियम, १९५४” पहा.

४. आता पारशी विवाह व घटस्फोट अधिनियम, १९३६ पहा.

५. अनुकूलन आदेश, १९३७ द्वारे पोटकलम (२) निरसित.